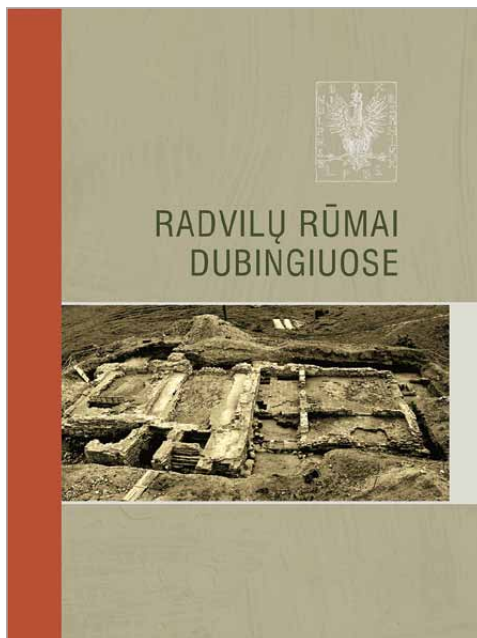

RADVILŲ DVARO ISTORIJŲ ARUODAI

Marta Zigmantaitė

*Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Architektūros pagrindų ir teorijos katedra,
Pylimo g. 26/Trakų g. 1, 01132 Vilnius, Lietuva
El. paštas neroves@gmail.com*

Įteikta 2012 06 15; priimta 2012 07 05

Radvilų giminė buvo viena reikšmingiausių ir įtakingiausių giminių LDK laikais. Nuo 2003 m. vykdyti intensyvūs Dubingių archeologiniai kasinėjimai parodė, jog būtent ši vieta yra išeitinis Radvilų giminės taškas. Tyrimui rezultatai 2009 m. buvo pateikti kolektyvinėje monografijoje „Radvilų tėvonija Dubingiuose“ (autoriai – prof. dr. Albinas Kuncevičius, doc. dr. Rimvydas Laužikas, prof. habil. dr. Rimvydas Jankauskas, Indrė Rutkauskaitė ir Daina Stankevičiūtė)¹, kuri patvirtina,

¹ Kuncevičius, A.; Laužikas, R.; Rutkauskaitė, I.; Šmigelskas, R. 2011. *Radvilų rūmai Dubingiuose*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. 157 p.

kad gausūs, sensacingi ir informatyvūs Dubingių kasinėjimų radiniai yra tiesiausias kelias į Radvilų giminės gyvenimo peripetijas.

Tęsiant Dubingių kasinėjimus ir vis atrandant daugiau informacijos, garbus autorių kolektyvas – prof. dr. Albinas Kuncevičius, doc. dr. Rimvydas Laužikas, Indrė Rutkauskaitė ir Ramūnas Šmigelskas – 2011 m. išleido monografiją „Radvilų rūmai Dubingiuose“. Knygoje pristatomi 2005–2011 m. Dubingių piliavietės buvusių rūmų vietos tyrimų rezultatai, kurie neabejotinai prisideda prie Lietuvos istorijos spragų pildymo ir leidžia atidžiau pažvelgti į Radvilų dvaro gyvenimą iš arčiau.

Monografija unikali ir įdomi tuo, kad joje pristatomi Dubingių piliavietės tyrimai įvairiais tarpdalykiniais aspektais. Visų pirma, knygoje debiutuoja pirmieji didelio ir sudėtingo Dubingių mikroregiono tyrimų projekto rezultatai – Dubingių mikroregiono apgyvendinimo ir administracinių ribų raida XIII–XIX a. 2011 m. pradėti tyrimai numatomi pabaigti per artimiausius ketverius metus. Šis tyrimas leidžia tiksliai apibrėžti regiono dydį, svarbą ir išskirtinius bruožus.

Antra, monografijoje glaustai, tačiau informatyviai ir iliustratyviai pateikiami reikšmingiausi istoriniai ir archeologiniai duomenys, susiję su Dubingių piliaviete ir Radvilų rūmais. Autoriai puikiai suvaldo istorinius šaltinius ir papildo juos atliktais naujausiais archeologiniais tyrimais. Pateikiama informacija leidžia suvokti Dubingių išskirtinumą, Radvilų giminės svarbą Lietuvos istorijoje bei suteikia žinių apie pačią rezidenciją architektūriniu bei archeologiniu aspektu.

Priešpaskutinė knygos dalis skiriama XVI–XVIII a. Radvilų dvaro valgyto kultūrai. Be abejonų, toks tyrimas yra reikšmingas indėlis Lietuvos kulinarijos ir di-

dikų kasdienybės istorijoje, tačiau kartu įrodo, kokius svarbius, įdomius ir unikalius interpretacinius rezultatus galima gauti, atlikus archeologinius bei istorinius vietas tyrimus.

Paskutinė knygos dalis galėtų būti pavadinta vienu kūrybingiausių sprendimų tokio pobūdžio monografijoje ir visame Dubingių tyrime plačiąja prasme. Ši dalis skirta pristatyti Radvilų dvarvietės išsaugojimo ir pritaikymo lankyti projektams. Lietuviška patirtis rodo, jog dažnai paveldosauginiai išsaugojimo projektai visuomenę pasiekia pradėti ar jau pabaigti įgyvendinti, nepateikus jokių aiškių pasirinkimo motyvų. Monografijoje „Radvilų rūmai Dubinguose“ visas skyrius skirtas aptarti realiai atkastų rūmų liekanų situacijai, išsaugojimo tikslams bei paskelbto konkurso – pritaikymo visuomenės poreikiams – dalyvavusiems projektams. Visus projektus lydi pristatymas, vizualizacijos ir svarbiausia – komentaras, realiai įvertinant jų tinkamumą ir motyvaciją dėl pasirinkimo arba atmetimo. Tokio pobūdžio visuomenės informavimo būdas yra atviras ir atskleidžiantis autorių rūpestį dėl tolesnio Radvilų dvarvietės likimo ir eksponavimo.

Radvilų rūmų daugiaplaniški tyrimai yra neišsemiamas Lietuvos politinės, architektūrinės, socialinės istorijos šaltinis. Neabejotina, kad ši monografija sudomins kiekvieną neabejingą LDK istorijai ir praskins kelius į tolesnius sėkmingus Dubingių tyrimus, to ir galima palinkėti autoriams.